

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

โครงการศึกษามาตรการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา กรณีศึกษา ชุมชนชายแดนจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราดนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ

1. เพื่อสำรวจผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด
2. เพื่อศึกษากลไกของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด
3. เพื่อศึกษามาตรการเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด

4. เพื่อเสนอแนะนโยบายสาธารณะในการเตรียมความพร้อมของชุมชนชายแดน ในการก้าวสู่การเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในการนำเสนอเนื้อหาการวิจัยในบทนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ
  - 3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
  - 3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สรุปผลการศึกษา

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายข้อย่อย พบว่า ประเด็นที่เห็นด้วย คือ บ่อนคาสีโนชายแดนมีผลตามมาให้เกิดปัญหาเสพติดมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว การมอมเมาประชาชนจนลุ่มหลงไม่ไปประกอบอาชีพตามปกติ การขัดกับหลักศาสนา การยั่วยุให้เด็ก และเยาวชนประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสีย การส่งเสริมให้ประชาชนหันไปประกอบอาชีพในทางไม่สุจริตเพิ่มมากขึ้น และเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ

ส่วนผลกระทบในด้านดีที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คือ สามารถลดปัญหาการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมายในประเทศได้

ส่วนประเด็นที่ไม่เห็นด้วย คือ บ่อนคาสีโนชายแดนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดปราบปรามโจรผู้ร้ายได้มากขึ้น ไม่มีผลให้ประชาชนยึดการเล่นการพนันเป็นอาชีพ

หลัก ไม่ทำให้ชื่อเสียงของประเทศเสื่อมเสีย และบ่อนคาสีโนชายแดนไม่ให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มขึ้น จากการเลือกปฏิบัติในการเข้าไปเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนชายแดน ไม่ทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลงมากนัก การสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชน ไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาข้าราชการหนีเล่นการพนัน ไม่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมามากขึ้น ปัญหาสังคมมีมากอยู่แล้ว จะไม่เป็นการซ้ำเติมให้ปัญหาดังกล่าวเลวลงอีก การสนับสนุนให้ประชาชนใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมของนักเลงอันธพาล และทำให้ครอบครัวผู้เล่นมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจดีขึ้น

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ประเด็นที่เห็นด้วย คือ บ่อนคาสีโนชายแดนก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว การมอมเมาประชาชนจนลุ่มหลงไม่ไปประกอบอาชีพตามปกติ ปัญหายาเสพติด การขัดกับหลักศาสนา และบ่อนคาสีโนชายแดนเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการมากขึ้น การสนับสนุนให้ประชาชนใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด การยั่วยุให้เด็ก และเยาวชนประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสียขึ้น การส่งเสริมให้ประชาชนหันไปประกอบอาชีพในทางไม่สุจริต ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดปราบปรามโจรผู้ร้ายได้มากขึ้น

ส่วนผลกระทบในด้านดีที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คือ สามารถลดปัญหาการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมายในประเทศได้

ส่วนประเด็นที่ไม่เห็นด้วย คือ ปัญหาสังคมมีมากอยู่แล้ว บ่อนคาสีโนชายแดน จะไม่เป็นการซ้ำเติมให้ปัญหาดังกล่าวเลวลงอีก ไม่ทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลงมากนัก ไม่ทำให้ชื่อเสียงของประเทศเสื่อมเสีย ไม่ให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มขึ้น จากการเลือกปฏิบัติในการเข้าไปเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนชายแดน ไม่มีผลให้ประชาชนยึดการเล่นการพนันเป็นอาชีพหลัก ไม่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมของนักเลงอันธพาล ไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาข้าราชการหนีเล่นการพนัน การสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชน และทำให้ครอบครัวผู้เล่นมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจดีขึ้น

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ประเด็นที่เห็นด้วย คือ บ่อนคาสีโนชายแดนก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามมา การส่งเสริมให้ประชาชนหันไปประกอบอาชีพในทางไม่สุจริตเพิ่มมากขึ้น การขัดกับหลักศาสนา การสนับสนุนให้ประชาชนใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด การมอมเมาประชาชนจนลุ่มหลงไม่ไปประกอบอาชีพตามปกติ การยั่วยุให้เด็ก และเยาวชนประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสียขึ้น เป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการมากขึ้น มีผลตามมาให้เกิดปัญหายาเสพติดมากขึ้น ไม่ให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มขึ้น จากการเลือกปฏิบัติในการเข้าไปเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนชายแดน ไม่ทำให้ชื่อเสียงของประเทศเสื่อมเสีย

ส่วนผลกระทบในด้านดีที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คือ สามารถลดปัญหาการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมายในประเทศได้

ประเด็นที่ไม่เห็นด้วย คือ ไม่ทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลงมากนัก ไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาข้าราชการหนีเล่นการพนัน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดปราบปรามโจรผู้ร้ายได้มากขึ้น ไม่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมามากขึ้น เนื่องจากปัญหาสังคมมีมากอยู่แล้ว บ่อนคาสีโนชายแดน จะไม่เป็นการซ้ำเติมให้ปัญหาดังกล่าวเลวลงอีก ไม่มีผลให้ประชาชนยึดการเล่นการพนันเป็นอาชีพหลัก การสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชน ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมของนักเลงอันธพาล และทำให้ครอบครัวผู้เล่นมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจดีขึ้น อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า กลไกของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย ประเด็นที่เห็นด้วย คือ การแสดงตัวอย่างของชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ่อนคาสีโน บทบาทของสถานศึกษาในการให้ความรู้ บทบาทของผู้นำชุมชนในการชี้แนะ การสร้างเครือข่าย บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน การใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดการกับผลกระทบ และการใช้ความเชื่อทางศาสนา

กลไกของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย ประเด็นที่เห็นด้วย คือ การแสดงตัวอย่างของชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ่อนคาสีโน บทบาทของผู้นำชุมชนในการชี้แนะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน บทบาทของสถานศึกษาในการให้ความรู้ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย การใช้ความเชื่อทางศาสนา และการใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดการกับผลกระทบ

กลไกของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกที่มีต่อชุมชนในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ของชุมชนชายแดนตำบลหาดเล็ก อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย ประเด็นที่เห็นด้วย คือ ประเด็นที่เห็นด้วย การแสดงตัวอย่างของชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ่อนคาสีโน บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์ การใช้ความเชื่อทางศาสนา บทบาทของผู้นำชุมชนในการชี้แนะ การสร้างเครือข่ายในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากบ่อนคาสีโน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน บทบาทของสถานศึกษาในการให้ความรู้ และการใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดการกับผลกระทบ

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า มาตรการด้านกฎหมาย (1) การกำหนดกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ ให้เข้มงวดมากขึ้นสำหรับใช้บังคับแก่ประชาชนคนไทยที่เข้าไปเล่นพนันในบ่อนคาสีโน (2) การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เช่น การตรวจค้น การเข้าเมือง การนำพาสิ่งของผิดกฎหมายเพื่อตัดวงจรของบ่อนคาสีโน เป็นต้น และ (3) การตรวจค้นยานพาหนะทุกชนิดที่เข้าออก เพราะยานพาหนะของบ่อนคาสีโน มักจะได้ฉ้อสิทธิ์เข้า – ออกระหว่างด่านง่ายตาย มาตรการด้านเศรษฐกิจ (1) การส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อประกอบอาชีพหารายได้สุจริต และ (2) การร่วมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นเพื่อพัฒนามูลค่า และคุณภาพ

ของสินค้า ลดเวลาที่จะใช้ในทางไร้ค่า และมาตรการด้านสังคม (1) บทบาทของสถานศึกษาในการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องบ่อนคาสิโน การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กในครอบครัว ปรีชาปัญหาซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้คนในสังคมดีขึ้นไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข (2) การให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการเล่นพนันทั้งในด้านผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบ (3) การสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการจัดการกับผลกระทบของบ่อนคาสิโน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงการแสดงตัวอย่างชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ่อนคาสิโน ตลอดจนชุมชนเหล่านั้นได้ยุติการเล่นพนันอย่างไร (4) การบูรณาการโดยใช้อำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีพื้นที่รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพในการช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ ชี้แนะ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบเรื่องบ่อนคาสิโน และ (5) สร้างกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. การอภิปรายผล

การสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการพนัน โดยได้แบ่งจำแนกทฤษฎีเอาไว้หลากหลายมุมมอง ดังต่อไปนี้ (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2546: 7 – 8)

1. ทฤษฎีการพนันเกี่ยวกับแนวอนุรักษนิยม: การพนันเป็นปัญหาสังคม โดยกลุ่มนี้มองว่าการพนันเป็นปัญหาในข้อศีลธรรมอันดีของประชาชน ปัญหาต่อมาคือ ปัญหา (Problem) ของการควบคุมทางสังคม และการบริหาร ในแง่ที่ว่าการเล่นพนันอาจมีสถานะที่มีได้เป็นไปตามหลักของกฎหมาย ทฤษฎีนี้ยังไม่สอดคล้องผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะความเห็นทั้งสองฝ่ายที่ว่าบางครั้งเหตุผลในประเด็นเรื่องความเชื่อทางศาสนานั้น มีส่วนสำคัญในการสร้างบ่อนคาสิโน หรือการมีบ่อนคาสิโนหรือไม่อย่างนั้น อาจสรุปได้จากความคิดเห็นของคนสองกลุ่มที่มีลักษณะความเชื่ออย่างสุดขั้ว (Extreme Case) กล่าวคือ กลุ่มแรกอาจไม่ใช่กลุ่มผู้เล่นพนันเชื่อว่าความเชื่อทางศาสนามีส่วนสำคัญที่ทำให้คนไม่ไปเล่นพนัน เนื่องจากศาสนาสอนให้คนมีความยับยั้งชั่งใจละอายในชั่วกัลวในบาป โดยไม่ให้หันเหไปในทางอบายมุข หรือสิ่งที่ขัดต่อความเชื่อทางศาสนา ซึ่งการเล่นพนันเป็นอบายมุขชนิดหนึ่งตามความเชื่อทางศาสนา เมื่อเป็นอบายมุขที่คอยมอมเมาประชาชน การให้มีการเล่นพนันก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อความเชื่อทางศาสนา และยิ่งบ่อนคาสิโนเองก็ยิ่งเป็นสถานที่โคจรอีกด้วย แต่กลุ่มที่สองที่อาจเป็นผู้เล่นพนันเห็นว่าประเด็นเรื่องความเชื่อทางศาสนาไม่มีนัยใด ๆ ทางการเล่นพนันเลย เพราะการเล่นพนัน คือ กิจกรรมหนึ่งหรือกิจกรรมปกติทั่วไป และถือเป็นวัฒนธรรมของคนไทยด้วยซ้ำ เชื่อว่าไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนใคร เพราะในประเทศไทยเองก็มีบ่อนพนันที่ถูกกฎหมายอยู่ทั่วไป เช่น สนามมวย บ่อนชนไก่ บ่อนกีดปลา บ่อนวัวชน เป็นต้น หรือแม้กระทั่งคนเล่นหวยก็ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา ขณะตนเองเมื่อออกจากบ่อนคาสิโนก็ยังทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร เป็นต้น และรวมถึงปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ครอบครัว ยาเสพติด การคอร์รัปชัน การค้าประเวณี เป็นต้น แต่ข้อค้นพบอย่างหลักก็ยังไม่ชัดเจน เพราะจุดประสงค์ของนักพนันก็เพื่อเล่นพนัน ไม่ได้มุ่งเน้นกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากการเล่นพนัน

หรือบ่อนคาสิโนชายแดนเป็นการสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชนหรือไม่อย่างไร มองว่าบ่อนคาสิโนมีไว้เฉพาะก็เพื่อเล่นพนันเพียงอย่างเดียว และอันที่จริงผู้เล่นพนันมีแต่พวกที่มีความเครียดสูงมาก เพราะต้องการเงินที่เสียพนันคืน หรืออยากได้เพิ่มขึ้น โดยสังเกตการณ์จาก

พฤติกรรมการเล่นของผู้เล่นพนันที่มีพฤติกรรมการเล่นหรืออย่างเข้มข้นในลักษณะมวนต่อมวน หรือการไม่กินข้าวกินปลาเส้นแต่ไฟในมือ ทำให้เห็นว่าบ่อนคาสิโนชายแดนมิได้เป็นแหล่งสร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชนแม้แต่น้อย ตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของประชาชนบางคนทั้งที่เป็นข้าราชการ และกลุ่มประชาชนที่พอมีสถานะ สะท้อนว่า การที่พวกเขาได้เข้าไปกินอาหารดี ๆ ซื้องานศิลปะแบรนด์เนม หรือไปพักผ่อนโดยมิได้เล่นพนัน ก็ถือว่าเป็นความสุขแบบหนึ่ง เพราะฝั่งจังหวัดสระแก้ว โดยเฉพาะบริเวณที่ติดต่อกับชายแดน ยังไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ หรือร้านอาหารดี ๆ หรือโรงภาพยนตร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบกับการลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่า ฝั่งตำบลปอเยเปต อำเภออูร์ซเรอ จังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา มีความเจริญกว่าฝั่งจังหวัดสระแก้ว ประเทศไทยมาก ทั้งในแง่มิติทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการบริการ ดังนั้น การที่พวกเขาเข้าไปฝั่งกัมพูชา โดยไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการเล่นพนัน แต่เข้าไปก็เพื่อไปพักผ่อนคลาย บ่อนคาสิโนจึงเป็นสถานที่หนึ่งที่สร้างความบันเทิงให้แก่พวกเขาได้

2. ทฤษฎีการพนันเกี่ยวกับแนวหน้าที่นิยม: การพนันเป็นกิจกรรมยามว่างที่สะท้อนให้เห็นว่าการเล่นพนันนั้น เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีอันจะกินแล้ว โดยมนุษย์เหล่านี้มุ่งแสวงหา กิจกรรมเพื่อเติมเต็มพลังชีวิต หรือการผ่อนคลายความตึงเครียดของพวกตนทั้งหลาย ดังนั้น กิจกรรมหรือการละเล่นของกลุ่มคนรวยจึงมุ่งไปที่การรับบริการในลักษณะการเล่นพนันเพื่อเป็นกิจกรรมยามว่าง

ทฤษฎีนี้ยังไม่สอดคล้องผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะนักพนันส่วนใหญ่มิได้เป็นผู้มีอันจะกิน หรือผู้ร่ำรวย ส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นกลางถึงชนชั้นล่าง และที่สำคัญคนพวกนี้ยังต้องใช้เวลาจำนวนมากในการหารายได้มาจุนเจือตนเอง และครอบครัว ตรงกันข้าม กลับนำเวลาที่จะต้องหารายได้ดังกล่าว ไปเล่นพนันในบ่อนคาสิโน ประเด็นต่อมาที่สำคัญคนพวกนี้ยังไม่ได้โยนหากิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดใด ๆ ตรงกันข้าม คนพวกนี้เต็มไปด้วยความตึงเครียด เพราะหวังเพียงแต่ชนะพนัน ความร่ำรวย และเงินตรา เมื่อตนเองแพ้พนัน หรือเสียพนันก็จะมีมีความเครียดหนักขึ้นกว่าเดิม

4. ทฤษฎีการพนันเกี่ยวกับแนวทางเลือกสาธารณะ มุ่งอธิบายถึงทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) อธิบายการตัดสินใจทางการเมืองที่เชื่อมโยงกับการขยายตัวของการเล่นที่ถูกกฎหมาย และชี้ให้เห็นพลวัตรของนโยบายการพนันในแง่มุมมองของความจำเป็นทางเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ การขยายตัวของการเล่นที่ถูกกฎหมายจึงถูกถือว่าเป็นการตอบสนองของรัฐที่เห็นแก่ประโยชน์ตัวเอง และสร้างความสมเหตุสมผลต่อแนวโน้มที่รัฐจะมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลใช้การพนันเป็นแหล่งของ “ภาษีที่มองไม่เห็น” (Invisible Taxes) สำหรับการสร้างรายได้เสริมให้เพียงพอที่จะสนองความต้องการทางการเมืองเหล่านั้น

ทฤษฎีนี้ยังไม่สอดคล้องผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ บ่อนคาสิโนชายแดน สามารถลดปัญหาการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมายในประเทศได้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับประเด็นนี้ เหตุผลเพราะการนำสิ่งที่อยู่ใต้ดินมาสู่บนดินให้ถูกต้องตามกฎหมายเป็นเรื่องที่ดี การเล่นพนันในประเทศไทยเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และคนไทยเล่นพนันลักษณะใต้ดิน (ผิดกฎหมาย) เมื่อถูกจับกุมพวกเขาก็จะแสวงหาที่เล่นพนันใหม่ ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย คนไทยจึงเข้าไปเล่นพนันฝั่งประเทศกัมพูชา และต้องยอมรับความจริงว่าคนไทยจำนวนหนึ่งชอบเล่นพนัน ซึ่งอาจเป็นอาชีพหนึ่ง

“นักพนัน” โดยมีคนไทยจำนวนมากเท่าใด และมีจำนวนเงินตราเท่าใดที่สูญเสียชีวิตให้กับประเทศกัมพูชา ถ้าประเทศไทยสร้างบ่อนคาสิโน หรือมีบ่อนคาสิโนถูกต้องตามกฎหมายเสียเอง ก็สามารถจะอุดช่องว่างเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตาม ในประเทศกัมพูชาถึงแม้จะมีบ่อนคาสิโนที่ถูกต้องตามกฎหมาย และกฎหมายของประเทศก็จำกัดประชาชนบางกลุ่มไม่ให้เข้าไปเล่นพนันในบ่อนคาสิโนได้ ประกอบกับรายได้ของประชาชนกัมพูชายังมีจำนวนน้อยมาก ทำให้ประชาชนกัมพูชาส่วนใหญ่ไม่เข้าไปเล่นพนันในบ่อนคาสิโน อาจพอมืออยู่บ้างแต่เป็นพวกที่มีฐานะดีพอสมควร แต่การเล่นพนันของคนกัมพูชาก็ยังสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปตามตรอกซอกซอยต่าง ๆ ดังนั้น การมีบ่อนคาสิโนที่ถูกต้องตามกฎหมายในประเทศ และคนสามารถเข้าไปเล่นพนันได้อย่างเสรี ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าการพนันที่อยู่นอกเหนือบ่อนคาสิโนที่ถูกต้องตามกฎหมายจะหมดไป

4. ทฤษฎีการพนันเกี่ยวกับแนวอาชญาวิทยา และประวัติศาสตร์กฎหมาย โดยสรุปในทฤษฎีได้กล่าวถึงว่า อาชญากรรม กฎหมาย และความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นประเด็นสาธารณะที่สำคัญ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของข้อถกเถียงโต้แย้งทางทฤษฎี และการเมืองเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องอาชญากรรมที่รัฐเป็นผู้กำหนดขึ้น การพนันในทฤษฎีนี้ได้ถูกนิยามไปโดยปริยายว่าเป็นปัญหาสังคมหรือเป็นผลประโยชน์

ทฤษฎีนี้สอดคล้องผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะบ่อนคาสิโนชายแดนบางแห่งมีอิทธิพลหลายประการ เช่น อิทธิพลในมิติด้านกฎหมาย เครือข่ายของกลุ่มข้าราชการที่แน่นอน พันหลังความสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งอิทธิพลดังกล่าวเหล่านี้อาจมีผลทำให้การตรวจสอบ หรือการตรวจค้นในหลาย ๆ กรณี ไม่สามารถเจาะลึกในพื้นที่ที่ต้องห้ามของบ่อนคาสิโนได้ หรือเจ้าหน้าที่บางคนอาจละเลยไม่บังคับใช้กฎหมายเท่าที่ควร บ่อนคาสิโนจึงอาจใช้ช่องว่างดังกล่าวเป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติดให้กับผู้เล่นโดยทั่วไป หรือเป็นที่พักยาเสพติดก่อนส่งจำหน่ายต่อไปที่อื่น หลักฐานที่สำคัญ คือ บริเวณตลาดโรงเกลือ และใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ทหาร และตำรวจได้มีการจับกุมขบวนการค้ายาเสพติด และผู้เสพยาเสพติดอยู่เป็นประจำ ซึ่งจับกุมได้ทั้งคนไทยและคนกัมพูชา

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4)

จากผลการศึกษาของการวิจัยผู้ศึกษานำมาเป็นฐานในการพิจารณาข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายสาธารณะที่สำคัญ ข้อเสนอแนะต่อชุมชนในพื้นที่ จากการศึกษากระบวนการเล่นพนันตามแนวชายแดนที่ติดกับบ่อนคาสิโน พบว่า กระบวนการการเล่นพนันตั้งอยู่บนฐานของความเป็นชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการพนันได้รวดเร็ว และนำไปสู่การยุติการเล่นพนันได้รวดเร็วกว่าชุมชนเมือง ซึ่งมีพฤติกรรมการเล่นอยู่บนพื้นฐานของปัจเจกชน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามแนวชายแดนที่มีบ่อนคาสิโน ควรเน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนชนบทตามแนวชายแดนที่อยู่ใกล้บ่อนคาสิโน โดยมีมาตรการ ดังนี้

(1) บทบาทของสถานศึกษาในการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องบ่อนคาสิโน การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กในครอบครัว ปกป้องปัญหาซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้คนในสังคมดีขึ้นไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

(2) การให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการเล่นพนันทั้งในด้านผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบ

(3) การสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการจัดการกับผลกระทบของบ่อนคาสีโน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงการแสดงตัวอย่างชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ่อนคาสีโน ตลอดจนชุมชนเหล่านั้นได้ยุติการเล่นพนันอย่างไร

(4) การบูรณาการโดยใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีพื้นที่รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพในการช่วยเหลือ ประชาสัมพันธ์ ชี้แนะ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบเรื่องบ่อนคาสีโน

(5) สร้างกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบทางสังคม และกลไกของชุมชน ในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนไทยตามภูมิภาคอื่น ๆ

3.2.2 ควรมีการศึกษาผลกระทบทางสังคม และกลไกของชุมชนในการจัดการผลกระทบทางสังคมจากบ่อนคาสีโนชายแดนในประเทศกัมพูชา

3.2.3 ควรมีการศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือการประเมินความรู้เกี่ยวกับ องค์ความรู้ด้านบ่อนคาสีโนของชุมชนชายแดนไทย

3.2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในเชิงเศรษฐกิจ และกฎหมายถึงผลดีผลเสียในการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีโน

3.2.5 ควรมีการศึกษาธุรกิจชายแดนที่มีผลกระทบกับชุมชนชายแดนทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

3.2.6 ควรมีการศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบที่ติดต่อกับชายแดน